

การวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของภาพประณตศึกษาของไทย

นางสุภา อักษรศิษฐ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประณตศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2528

ISBN 974-564-606-7

009095

i18021384

THE ANALYSIS OF THE AIMS OF THAI ELEMENTARY EDUCATION

Mrs. Supa Ugsorndit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the requirements

For the Degree of Master of Education

Department of Elementary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1985

ISBN 974-564-606-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของการประถมศึกษาของไทย
 โดย   นางสุภา อักษรวิษณุ
 ภาควิชา   ประถมศึกษา
 อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำลี ทองธิว
                                          รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้
 เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... *สุภา อักษรวิษณุ* ..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (รองศาสตราจารย์ ดร. สุประวิษฐ์ บุณาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *สุมน อมรวิวัฒน์* ..... ประธานกรรมการ
 (ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์)

..... *สำลี ทองธิว* ..... กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำลี ทองธิว)

..... *ไพฑูรย์ สินลารัตน์* ..... กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

..... *ประคอง กรรณเสถ์* ..... กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ประคอง กรรณเสถ์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของการประถมศึกษาของไทย
ชื่อนิสิต	นางสุภา อักษรศิษย์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาลี ทองทวี รองศาสตราจารย์ ดร. ไททรัพย์ สินลาวัณน์
ภาควิชา	ประถมศึกษา
ปีการศึกษา	2527

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการประถมศึกษาของไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 - 2524
2. เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของการกำหนดจุดมุ่งหมายของการประถมศึกษา ในเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ รัฐธรรมนูญ นโยบายทางการศึกษาของรัฐบาล แผนการศึกษา พระราชบัญญัติประถมศึกษาและในหลักสูตรประถมศึกษา
3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นพื้นฐานในการกำหนดจุดมุ่งหมายของการประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบและนำผลการวิจัยมาเรียบเรียงแบบพรรณาวินิจฉัยเชิงประวัติศาสตร์

ผลการวิจัย

1. การประณตศึกษา เป็นการศึกษาระดับมูลฐาน ซึ่งยังไม่มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของคำนี้ อย่าง เป็นลายลักษณ์อักษร คงมีแต่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา และจุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับนี้ในแผนการศึกษา โดยสรุปการประณตศึกษามีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้คนไทยอ่านออก เขียนได้ คิดเลข เป็น มีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง มีศีลธรรม มีความรู้ ความสามารถประกอบอาชีพได้ และเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ ตลอดจนมีคุณสมบัติอื่น ๆ ที่เหมาะสมแก่การ เป็นพล เมืองดี

2. จุดมุ่งหมายของการประณตศึกษาที่กำหนดไว้ใน เอกสารต่าง ๆ โดยทั่วไป มีความสอดคล้องกันใน เรื่องการมีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง มีศีลธรรม แต่ไม่สอดคล้องกันใน เรื่องการประกอบอาชีพ การมีปัญญาความรู้ และจุดมุ่งหมาย เพื่อการ เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ ซึ่งมีกำหนดไว้หลากหลาย ชาติ เอกลักษณะ เอกสาร ที่แสดงให้เห็น จุดมุ่งหมายของการประณตศึกษาอย่าง เด่นชัดคือ หลักสูตรประถมศึกษา เอกสารอื่น ๆ คงกำหนดไว้เป็นจุดมุ่งหมายรวม ไม่ชี้บ่งระดับ โดยทั่วไปรัฐบาลที่บริหารประเทศกำหนดจุดมุ่งหมายและนโยบายของการประณตศึกษาไว้นอญ กระจายและขาดการ รับช่วง ทางความคิดและไม่มี การสืบทอดนโยบายทางการประณตศึกษา ไม่สอดคล้องกับ เอกสารอื่น ๆ จุดมุ่งหมายของการประณตศึกษาจึงมีแนวโน้มของการ เพิ่มปริมาณคุณสมบัติมากขึ้น เป็นลำดับ จนไม่สามารถสรุปภาพรวมได้ว่า คนไทยที่ เหมาะสมกับ ประเทศชาติใน มีคุณลักษณะอย่างไร

3. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการประณตศึกษาของไทยส่วนใหญ่มีพื้นฐาน มาจากสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้แก่ สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ทรัพยากรและประชากร นอกจากนั้นยังขึ้นกับข้อมูลที่ได้จากนักวิชาการ แนวคิดจากต่างประเทศและความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี

Thesis Title   The analysis of the aims of THAI Elementary
                  Education
Name   Mrs. Supa Ugsorndit.
Thesis Advisor   Assistant Professor Sumlee Thongthew; Ph.D.
                  Associate Professor Paitoon Sinlarat; Ph.D.
Department   Elementary Education
Academic Year   1984

ABSTRACT

Purpose

This research has three purposes:

1. To study the aims of the Thai Elementary Education from 1932 through 1981.
2. To analyze the relevancies of the aims in the following documents: National Constitution, the Government Policy for Education, Educational Planning, the Elementary Education Act and the Curriculum of Elementary Education.
3. To analyze the fundamental factors in determining aims at the Elementary Education.

Procedure

This study was a historical research. The researcher has investigated the data from various documents and interviews; then analyzed and compared the obtained data. The result of the study was compiled in historical decriptive analysis.

Results

1. Elementary education was a foundation for people in the country with aims at Thais to literate, to do arithmetic, to have good health, to be good moral, to have knowledge and skills to find jobs and to be a good member to a community and nation and with other qualities to be a good citizen.

2. The aims of elementary education indicated in different documents were in line with good health, moral; but were not in agreement with profession, having knowledge and the qualification of being a good citizen to a community. The aims shown in each document were increased in quantity of qualification and were revealed that the aims of elementary education were a little bit specified and relatively discontinued by the government administrated the country. A document to show a vivid aim of elementary education was the Curriculum of Elementary Education. As for other documents, specific aims were not show in level.

3. The indication of the aims of Thai elementary education in general was based on the factors related to the educational environments such as social status, economics, politics, culture, natural resource and population. Additionally, the data depended on the scholars, the progress of academic matters and technology.

กติกกรรมประกาศ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาเป็นอย่างมากจากท่าน
อาจารย์ที่ปรึกษาคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวัสดิ์ ทองชิว และรองศาสตราจารย์
ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูงในเรื่องการตรวจ
สอบจาก ศาสตราจารย์ สุมณ อมรวิวัฒน์ และรองศาสตราจารย์ ประดอง
กรณสุต นอกจากนี้ ยังได้รับความอนุเคราะห์คำแนะนำจากนักการศึกษาในเรื่อง
ที่เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการประถมศึกษา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่าง
สูง.

นอกเหนือไปจากนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความช่วยเหลือของ อาจารย์
คำรง มะปะวงศ์ และ อาจารย์มงคล อักษรศิษฐ์ เป็นอย่างมากที่ช่วยให้
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไต่ควยดี

สุภา อักษรศิษฐ์

สารบัญ

๖
หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	๖
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๗
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๘

บทที่

1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	11
วิธีดำเนินการวิจัย.....	12
ค่าจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	13
ขอบเขตของการวิจัย.....	13
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	14
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	14
2. จุดมุ่งหมายของการศึกษาและการประเมินศึกษาในรัฐธรรมนูญ	
แผนการศึกษาและพระราชบัญญัติประเมินศึกษา.....	15
1. จุดมุ่งหมายของการศึกษาในรัฐธรรมนูญแห่ง	
ราชอาณาจักรไทย.....	16
สรุป.....	20
2. จุดมุ่งหมายในแผนการศึกษา.....	22
ผลการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายในแผนการศึกษา.....	29
สรุป.....	39
3. จุดมุ่งหมายในพระราชบัญญัติประเมินศึกษา.....	40
สรุป.....	43

3	จุดมุ่งหมายและนโยบายทางการประถมศึกษาของ คณะรัฐมนตรี.....	44
	1.. แนวคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและนโยบายทางการ ประถมศึกษาของคณะรัฐมนตรีในช่วง 10 ปี ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง.....	44
	2.. แนวคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและนโยบายทางการ ประถมศึกษาของคณะรัฐมนตรี ในระหว่างสงคราม และระยะฟื้นฟูประเทศ (พ.ศ.2485-2494).....	47
	3.. แนวคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและนโยบายทางการ ประถมศึกษาของคณะรัฐมนตรี ระหว่าง พ.ศ.2495-2504.....	51
	4.. แนวคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและนโยบายทางการ ประถมศึกษาของคณะรัฐมนตรี ระหว่าง พ.ศ.2505-2514.....	53
	5.. แนวคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและนโยบายทางการ ประถมศึกษาของคณะรัฐมนตรี ระหว่าง พ.ศ.2515-2524.....	55
	ผลการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของการศึกษาของรัฐบาล...	61
	อภิปรายผล.....	64
	สรุป.....	66
4	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา.....	67
	หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2464.....	67
	หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2480.....	68

หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2491.....	69
หลักสูตรประถมศึกษาสำหรับใช้ในโรงเรียนปรับปรุง.....	74
หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2503.....	76
หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521.....	80
ผลการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา.....	84
สรุป.....	93
5 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของจุดมุ่งหมายและปัจจัยพื้นฐาน	
ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของการประถมศึกษา.....	96
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของจุดมุ่งหมาย	
ของการประถมศึกษา.....	96
ตอนที่ 2 ปัจจัยพื้นฐานในการกำหนดจุดมุ่งหมาย	
ของการประถมศึกษา.....	102
ก. ข้อมูลพื้นฐานทางปรัชญาการศึกษา.....	103
ข. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่มีพันธุ	
กับการศึกษา.....	105
ค. ข้อมูลจากนักวิชาการและความก้าวหน้า	
ในวิทยาการและเทคโนโลยี.....	116
1. แนวคิดของนักวิชาการและอิทธิพลทาง	
ความคิดของตะวันตก.....	117
2. ความก้าวหน้าทางวิทยาการและ	
เทคโนโลยี.....	125

บทที่ (คือ)	หน้า
6 สรุป.....	128
จุดมุ่งหมายของการประถมศึกษา : อดีต-ปัจจุบัน.....	128
แนวคิดของนักการศึกษาไทย เกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย ของการประถมศึกษาในอนาคต.....	140
ข้อเสนอแนะ.....	142
บรรณานุกรม.....	143
ภาคผนวก.....	150
ประวัติผู้วิจัย.....	185

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงจุดมุ่งหมายของการศึกษาในแผนการศึกษา.....	33
2. แสดงจุดมุ่งหมายของการศึกษาในคำแถลงนโยบาย ของคณะรัฐมนตรี.....	62
3. แสดงนโยบายทางการประถมศึกษาของรัฐบาล.....	62.1
4. แสดงการเปรียบเทียบจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ประถมศึกษา.....	85